

Handläggare:
Viktoria Skog

Yttrande över betänkandet Beviljats men inte fått (SOU 2004:118)

Ärendet

I betänkandet Beviljats men inte fått (SOU 2004:118) föreslås ändringar i kommunallagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen i syfte att förbättra rätts säkerheten för enskilda i förhållande till de rättigheter aktuell lagstiftning ger.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att överlämna tjänsteutlåtandet som sitt yttrande.

Bakgrund

Den 1 juli 2002 infördes nya bestämmelser i socialtjänstlagen och LSS som bl.a. innebär att kommuner och landsting som inte utan oskäligt dröjsmål verkställer domar angående insatser enligt dessa lagar kan åläggas att betala en sanktionsavgift. I propositionen Åtgärder mot kommunalt domstolstrots (prop. 2001/02:122) framgick att regeringen avsåg att återkomma i frågan om lämpliga åtgärder för att komma till rätta med problemet med underlåtenhet hos kommuner och landsting att verkställa sina egna gynnande beslut om insatser enligt LSS och socialtjänstlagen. I den nu aktuella utredningen har utredaren analyserat varför det förekommer att beslut av kommuner och landsting inte verkställs och varför det förekommer beslut om avslag trots bedömt behov enligt socialtjänstlagen och LSS. Utredaren har vidare föreslagit åtgärder i syfte att förbättra rätts säkerheten för enskilda i förhållande till de rättigheter aktuell lagstiftning ger. Förslaget innebär att revisorernas granskning i kommuner och landsting även får omfatta ärenden som avser myndighetsutövning mot en enskild, när granskningen gäller hur nämnderna verkställer sina egna gynnande beslut. Vidare föreslås att en rapporteringsskyldighet skall införas för kommuner och landsting beträffande gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen och 9 § LSS som inte har verkställts inom två månader från och med dagen för beslutet. Rapportering skall ske till länsstyrelsen, kommunens eller landstingets revisorer samt fullmäktige. Utredningen föreslår även att en

kommun eller ett landsting som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt socialtjänstlagen eller en insats enligt LSS, som någon är berättigad till enligt ett beslut av kommunen eller landstinget, skall åläggas att betala en särskild avgift. Detsamma gäller när verkställigheten avbrutits och kommunen eller landstinget inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller biståndet eller insatsen.

Förvaltningens synpunkter

Landstinget svarar för insatsen rådgivning och annat personligt stöd enligt LSS, s.k. råd och stöd. Insatsen är för närvarande föremål för översyn. I betänkandet LSS – Särskilt personligt stöd (SOU 2004:103) föreslås bl.a. ett tillägg i 9 § 1 p LSS som innebär att det i insatsen skall ingå sådan habilitering och rehabilitering som inte tillgodoses genom insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Inom Stockholms läns landsting ges insatser till den enskilde huvudsakligen med stöd av hälso- och sjukvårdslagen. År 2004 beviljades 78 personer insatsen råd och stöd enligt LSS. Besluten verkställs i regel inom skälig tid. Beslut om avslag med hänvisning till resursbrist förekommer inte. Som rättsläget ser ut i dag skulle således det nu aktuella förslaget inte innebära några betydande konsekvenser för landstinget. Om LSS ändras i enlighet med förslaget i betänkandet om särskilt personligt stöd finns det dock anledning att anta att antalet ansökningar om råd och stöd kommer att öka. En följd av detta kan naturligtvis bli att det p.g.a. resursbrist kommer att förekomma att beviljade insatser inte verkställs inom skälig tid. Det är därför svårt att uttala sig om konsekvenserna för landstinget av det nu aktuella förslaget innan det är klarlagt om de lagändringar som föreslås i betänkandet om särskilt personligt stöd kommer att genomföras.

Förvaltningen anser inte att det är ändamålsenligt att införa sanktionsavgifter. I utredningen framgår att en av de främsta orsakerna till att gynnande beslut inte verkställs inom skälig tid är brist på resurser. Det är svårt att se hur införande av sanktionsavgifter skulle medföra att man kommer till rätta med problemet med resursbrist.

Den föreslagna rapporteringsskyldigheten till revisorerna, länsstyrelsen och fullmäktige skulle kunna innebära ökad administration och därmed ökade kostnader för landstinget. Avgörande är naturligtvis om det kommer att förekomma att gynnande beslut inte blir verkställda inom två månader från och med dagen för beslutet. Nämnderna är dock redan i dag enligt bestämmelser i kommunallagen skyldiga att redovisa till fullmäktige hur de har fullgjort sina uppdrag. En sådan rapporteringsskyldighet till fullmäktige som utredningen föreslår skulle vid behov kunna införas utan lagstadgat

2005-02-18

LS 0501-0176

tvång, genom att fullmäktige föreskriver detta i samband med t.ex. finansbemyndigandet i budgetbeslutet.

Vad gäller den utökade granskningsmöjligheten för revisorerna erinras om uppfattningen som redovisas i betänkandet Att granska och pröva ansvar i kommuner och landsting (SOU 2004:107) sid. 67-68 om att försiktighet bör iakttas med att lagfästa uppdrag till revisorerna för att tillgodose statens intresse av styrning av den kommunala verksamheten. Revisorerna arbetar på fullmäktiges uppdrag och i kommun/landstingsmedlemmarnas intresse.

Förslagen innebär att den kommunala självstyrelsen inskränks. Utredningen anser att inskränkningen är godtagbar med hänsyn till syftet med förslagen. Förvaltningen delar inte denna uppfattning och avstyrker att lagförslagen genomförs.

Däremot instämmer förvaltningen i att det är angeläget att länsstyrelserna lämnar vägledning bl.a. om den formella handläggningen av ärenden och att länsstyrelserna utövar tillsyn över denna handläggning. Förvaltningen delar även uppfattningen att Socialstyrelsen bör tillhandahålla allmänna råd om handläggning och dokumentation och även tillhandahålla materiell vägledning. Dessa åtgärder bedöms vara mer ändamålsenliga än de av utredningen föreslagna författningsändringarna och torde, eventuellt i kombination med av fullmäktige föreskriven rapporteringsskyldighet, vara fullt tillräckliga.

Samråd har skett med SLSO, Handikapp och Habilitering, och chefjuristen vid ledningsstaben.

Sören Olofsson